

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
Recreatieproject Aakvlaai

14 februari 1996

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport Recreatieproject Aakvlaai /
[Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-971-8

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Biesbos / recreatie ; Biesbos.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
109227/149882

uw brief
d.d. 14 november 1995

ons kenmerk
U075-96/Sh/eb/531-83

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER
Recreatieproject Aakvlaai

doorkiesnr.
(030) 234 76 54

Utrecht,
14 februari 1996

Met bovengenoemde brief stelde u, als coördinerend bevoegd gezag, de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het recreatieproject Aakvlaai. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

prof.dr.ir. D. de Zeeuw
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Recreatieproject Aakvlaai

In afschrift aan: Burgemeester en wethouders van gemeente Dussen

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
Recreatieproject Aakvlaai

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport over
recreatieproject Aakvlaai,

uitgebracht aan het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (coördinerend be-
voegd gezag) door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Recreatieproject Aakvlaai

de secretaris

mw. ir. I.A. Steinhauer

de voorzitter

prof.dr.ir. D. de Zeeuw

Utrecht, 14 februari 1996

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Hoofdoordeel over het MER	2
2.1 Toelichting op het hoofdoordeel	2
3. Aanbevelingen voor verdere besluitvorming	3
3.1 Aanbevelingen voor de vergunningverlening	3
3.2 Aanbevelingen voor monitoring en evaluatie	5

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 november 1995, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 233 d.d. 30 november 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Analyse van recente gegevens over recreatieve ontwikkeling in de Biesbosch (werkgroep Commissie m.e.r. Recreatieproject Aakvlaai – januari 1996)

1. INLEIDING

De directeur Zuid van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft het voornemen om in de Aakvlaaipolder een recreatiegebied aan te leggen, ter verbetering van de zonering en ter bescherming van de natuurkernen op de Biesbosch. Ongeveer 150 ha zal voor de recreatie worden aangelegd; 50 ha daarvan zal als vaarwater in de vorm van een krekenstelsel worden vormgegeven. Hierin komen ongeveer 400 aanlegplaatsen voor boten (geen jachthaven), kampeerplaatsen en andere recreatieve voorzieningen. Door middel van beplanting wordt een gebied gerealiseerd dat landschappelijk vergelijkbaar is met de Biesbosch.

Op de voorgenomen activiteit rust de milieu-effectrapportage (m.e.r.-)plicht, aangezien er sprake is van:

- de aanleg van een recreatieve of toeristische voorziening van meer dan 50 ha;
- het vaststellen van een dijktracé op inrichtingsniveau.

Initiatiefnemer is de directeur Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Bevoegd gezag in deze wordt gevormd door de gemeente Dussen (vaststelling bestemmingsplan) en Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant (goedkeuring principe-plan voor het dijktracé). Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant treedt op als coördinerend bevoegd gezag.

Per brief van 14 november 1995 werd de Commissie verzocht om voor 15 februari 1996 advies uit te brengen over het MER (bijlage 1).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie m.e.r. verder te noemen 'de Commissie'.

De Commissie heeft beoordeeld of het MER voldoende informatie biedt om bij de besluitvorming het milieubelang een volwaardige plaats te geven, en daarbij op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER¹], zoals vastgesteld op 21 december 1993;
- op eventuele onjuistheden²];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER³].

Bijlage 2 bevat de tekst van de openbare bekendmaking. De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3 van dit advies.

Conform artikel 7.26, lid 2 van de Wm heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen over het MER in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4. Op 11 januari 1996 heeft een hoorzitting plaatsgevonden.

1 Wm, artikel 7.23, lid 2.

2 Wm, artikel 7.23, lid 2.

3 Wm, artikel 7.10.

2.

HOOFDOPORDEEL OVER HET MER

Het MER geeft aan dat er leemten in kennis bestaan over de ontwikkeling van de recreatieve druk. Deze kennis is, naar het oordeel van de Commissie, essentieel voor de te nemen besluiten.

De Commissie heeft geconstateerd dat de opgevoerde ontbrekende informatie wel aanwezig is, maar niet in het MER wordt beschreven.

Indien het bevoegd gezag deze kennis meeneemt, is de Commissie van mening dat er voldoende informatie is om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen bij de besluitvorming.

Overigens spreekt de Commissie haar waardering uit over de heldere schrijfwijze en goede leesbaarheid van het MER.

2.1

Toelichting op het hoofdoordeel

Het MER geeft bij het hoofdstuk 'Leemten in kennis en informatie' aan dat over de ontwikkeling van de recreatieve druk informatie ontbreekt.

Op pagina 6 van de vastgestelde richtlijnen wordt onder andere aangegeven dat *"In de doelstelling duidelijk moet worden in hoeverre met het voornemen wordt ingespeeld op bestaande knelpunten"....."In het MER dienen de actuele knelpunten te worden beschreven. Tevens dient de noodzaak van compensatie⁴] te worden aangetoond, dit bezien in het licht van andere maatregelen die kunnen worden getroffen om de recreatiedruk te beteugelen"....."Een kwantitatieve inschatting van de recreatieve ontwikkeling in de Aakulaal, de Biesbosch en de omgeving is daarom gewenst."*

Deze passages geven aan dat informatie over de recreatieve ontwikkeling niet als leemte in kennis kan worden opgevoerd, omdat deze essentieel is voor de besluitvorming⁵].

De opstellers van het MER volstaan met gegevens uit 2 rapporten die dateren uit 1984 en 1992. Er zijn echter meer en recentere gegevens voorhanden in bijvoorbeeld een drietal rapporten en uit diverse telstaten:

- 'Duurzame recreatie in de Biesbosch', drs. J.A. Roest, KUB (1995).
- 'Ondergang van de Pieremagoggel', H. van Oosterhout de Bok, Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch (1995).
- 'Vaarroute monitoring waterrecreatie in de Brabantse Biesbosch', Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch (1995).
- Vergelijking ligplaatsen kajuitboten (1987 - 1994).
- Varende tellingen (1993).
- Sluispassagetellingen (1990 - 1992).
- Aantallen deelnemers natuurgerichte recreatietochten (1995).

Indien gevraagd wordt om in het MER de noodzaak van compensatie⁶] aan te tonen, dient dat te geschieden op basis van actuele gegevens⁷]. Een deel van bovengenoemde gegevens was reeds ten tijde van het opstellen van het MER

4 Bedoeld wordt compensatie voor de weggefallen mogelijkheden voor recreatie in de Biesbosch.

5 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 7.

6 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nrs. 6, 7 en 11a.

7 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 6.

beschikbaar, een ander deel dateert uit 1995 en kon derhalve niet in het MER worden meegenomen. Bovengenoemde rapporten en telstaten kunnen de noodzaak voor compensatie bevestigen dan wel ontkrachten. Omdat deze informatie nu in het MER ontbreekt, adviseert de Commissie deze reeds bestaande en nieuwe gegevens nadrukkelijk te betrekken bij de besluitvorming over het voor-nemen.

3. AANBEVELINGEN VOOR VERDERE BESLUITVORMING

3.1 Aanbevelingen voor de vergunningverlening

Karakterisering actuele bodemkwaliteit in relatie tot gewenste kwaliteit

Gegevens over de actuele bodemkwaliteit zijn zeer beperkt beschikbaar. Dit geldt met name voor de voormalige kreken en de landbouwgrond. De uitvoering van het project kan stagneren indien blijkt dat aanzienlijke hoeveelheden bodemmateriaal zijn verontreinigd. De mogelijkheid 'werk met werk maken' doet zich dan niet meer voor en met eventuele grondverwijdering kunnen hoge kosten gemoeid zijn.

Voorts is aangenomen dat bij de aanleg van de nieuwe waterkering de meest geschikte grond als afdeklaag wordt gebruikt. Het MER bevat geen informatie over de benodigde versus de aanwezige hoeveelheden grond van de gewenste kwaliteit (conform de LNC-richtlijn van het provinciaal bestuur voor afdek-materiaal van waterkeringen). Voor een sluitende grondbalans is hierin inzicht ver-eist.

De Commissie beveelt derhalve aan om nader onderzoek uit te voeren naar de bodemkwaliteit en deze milieu-informatie te betrekken bij de ontgrondings- en aanlegvergunning.

Geohydrologische aspecten

In het MER is wat betreft de geohydrologische aspecten alleen gebruik gemaakt van bestaand onderzoeksmateriaal. Verwacht wordt dat de gevolgen van de toename van de kwel (vernatting van de landbouwgronden) in de aangrenzende gebieden beperkt zullen zijn en afdoende kunnen worden gecompenseerd door het aanbrengen van extra drainage en waterlopen en eventueel door het opvoeren van de bemalingscapaciteit. De Commissie heeft niet kunnen beoordelen of de voorgestelde mitigerende maatregelen afdoende zullen zijn voor de kwel die wordt gesignaleerd.

De Commissie adviseert bij de vergunningverlening de in het MER genoemde geringe omvang van de toename van de kwel en de mate van schadelijkheid daarvan voor de landbouwgebieden te onderbouwen, alsmede in detail aan te geven welke mitigerende maatregelen daarbij getroffen worden.

Ontwikkeling van de waterkwaliteit

Gezien het eutrofe karakter en de verontreiniging van het Maaswater, is het te verwachten dat de waterkwaliteit in het Aakvlaaigebied ook van matige tot slechte kwaliteit zal zijn. In het MER is de relatie tussen enerzijds doorstroom-snelheid/wateroppervlakte en anderzijds de ontwikkeling van de waterkwaliteit

in de Aakvlaai niet gekwantificeerd. De doorstroming is waarschijnlijk een belangrijke sturende factor voor de ontwikkeling van de waterkwaliteit. Juist omdat de waterkwaliteit negatief scoort ten opzichte van het nul- en nul-plus alternatief, beveelt De Commissie aan om kwantitatieve aandacht te besteden aan dit aspect bij de ontgrondings- en aanlegvergunning.

Slibafzetting in relatie tot mitigerende maatregelen

In het MER wordt gesteld dat het slibvolume dat per tijdseenheid wordt aangevoerd op basis van de voorhanden zijnde gegevens niet is te voorspellen (pagina 127). Toch worden in § 7.3.1 schattingen gegeven en alternatieven vergeleken. Bovendien zijn inmiddels nieuwe gegevens beschikbaar in een advies van Rijkswaterstaat/RIZA, waarin de effectiviteit van mitigerende maatregelen (slibvang) wordt betwijfeld⁸] en waarin andere schattingen worden gegeven over de te verwachten slibafzetting. Dit advies geeft hieromtrent aan dat de slibafzetting aanmerkelijk hoger zal zijn dan aanvankelijk verwacht en dat het slib niet zal voldoen aan de voorlopige toetsingswaarde voor baggerspecie. Dit impliceert dat de beheersinspanningen voor het op peil houden van de vaardiepte (baggeren) en daaraan gerelateerde kosten hoger kunnen uitvallen.

De initiatiefnemer is voornemens om via een iteratief planningsproces, waarbij voor verschillende inrichtingsvormen de slibafzetting wordt voorspeld, de omvang van de slibafzetting te beperken (zie brief van de Directie Zuid van het Ministerie van LNV aan de gemeente Dussen d.d. 15 maart 1995).

De Commissie beveelt aan de resultaten van het iteratief planningsproces en de eerder genoemde gegevens uit het RWS/RIZA-advies bij de vergunningverlening in beeld te brengen.

Inrichting en gebruiksfase van het project

Bij de ontgrondings- en aanlegvergunning dient goed kaartmateriaal te worden geleverd. In het MER laat het kaartmateriaal te wensen over. Figuren 4.3, 4.4 en 4.5 zijn onleesbaar en daardoor ook niet interpreteerbaar. Beide gekleurde kaarten (figuren 5.1 en 5.2) bieden weinig meer houvast dan een globale indruk van de inrichting, waarbij alleen een ter plekke bekende lezer zich een beeld kan vormen.

De Commissie beveelt aan om bij de inrichtingsschetsen niet alleen aandacht te besteden aan bijvoorbeeld aantal ligplaatsen, wateroppervlakte en oeverlengte als compensatie voor de afgesloten natuurkernen in de Biesbosch, maar juist ook aan het kwaliteitsniveau van de nieuw te creëren recreatievoorzieningen.

Andere punten van aandacht bij de inrichtingsfase zijn de toegankelijkheid over water van de Aakvlaai via meerdere toegangen⁹] en de zone hoogspanningsleiding¹⁰].

Daarnaast is het met het oog op de milieubelasting in de gebruiksfase van belang dat de afvalverwijdering en gebruikte materialen voor waterbouw goed worden geregeld. Hetzelfde geldt voor het onderhoud van de verhardingen en

8 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nrs. 6 en 11b.

9 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nrs. 2, 8 en 12.

10 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 14.

kunstwerken alsmede de beoogde regelingen voor een duurzaam beheer (convenanten, beheersovereenkomsten).

3.2 Aanbevelingen voor monitoring en evaluatie

Evaluatie achteraf is in het MER alleen toegespitst op de recreatieve ontwikkeling. In het door het bevoegd gezag verplicht vast te stellen evaluatieprogramma kunnen de volgende onderwerpen punten van aandacht zijn, zeker met het oog op bijsturing bij de voorziene gefaseerde uitvoering:

- aard van het recreatief gebruik en behoeften van de recreanten (natuurvorsers/natuurgenieters versus de meer materieel ingestelde recreanten/vermaakzoekers);
- ontwikkeling van de waterkwaliteit in relatie tot de doorstromingsnelheid van het water (dit is eveneens van belang voor de eventueel te stellen kwaliteitseisen aan zwemwater);
- sedimentatie (hoeveelheid en kwaliteit van het slib);
- optreden van extra kwel in aangrenzend landbouwgebied en de effectiviteit van de getroffen mitigerende maatregelen;
- invloed van het toekomstig regime van de Haringvlietsluizen op de fluctuaties in het waterpeil, de vaardiepte, de sedimentatie en de oeverbeschermende maatregelen¹¹].

De Commissie beveelt aan bovengenoemde onderwerpen aan monitoring te onderwerpen, zodat indien noodzakelijk kan worden voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

11 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 11b.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
over het milieu-effectrapport
Recreatieproject Aakvlaai

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 november 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Noord-Brabant

Dienst Ruimtelijke ordening, Natuur en landschap en Volkshuisvesting

VERZONDEN

22 NOV 1995

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefax: (073) 812 35 85

Telefoon (073) 681 28 12

Ons kenmerk: nrs. 109227/149882
Uw kenmerk : U756-93
Afdeling : BG
Doorkiesnr.: 6812408 (H. van der Flier)
Bijlagen : 4 (3 in 6-voud)
Datum : 14 november 1995
Onderwerp : MER Aakvlaai

Commissie voor de milieu-effectrapportage	
Postbus 2346	Commissie voor de
3500 GH UTRECHT	milieu-effectrapportage
Ingekomen:	22 NOV. 1995
nummer:	1506-95
dossier:	531-427/m 5
kopie naar:	(Sh)-Sc-pes-hb1

Geachte commissie,

Hierbij ontvangt u het milieu-effectrapport met de samenvatting daarvan, opgesteld ten behoeve van het bestemmingsplan "Aakvlaai" en het dijktracé. Het ontwerp-bestemmingsplan van de gemeente Dussen hebben wij ter kennisneming bijgevoegd. Tevens ontvangt u één exemplaar van het principe-plan en de nota van wijzigingen van de Aakvlaai-dijk. Ook de wettelijke adviseurs hebben wij dit materiaal toegestuurd en de mogelijkheid geboden om hierop te reageren.

Wij hebben het MER, dat is opgesteld in opdracht van de directeur Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in juli 1994 aanvaardbaar beoordeeld. Aanpassing van het ontwerp-bestemmingsplan, overleg ex art. 10 BRO en beantwoording van enkele aanvullende vragen, met name gericht op beperking van toekomstige verontreiniging, vroeg aanvullend onderzoek. Dit kostte tijd. In het bestemmingsplan wordt op de uitkomsten van dit onderzoek nader ingegaan.

Vanaf 20 november tot en met 18 december 1995 kan een ieder schriftelijk op deze plannen reageren. Van de opmerkingen die bij ons en de gemeente Dussen worden ingediend zullen wij u en de wettelijke adviseurs een copie toezenden. Opmerkingen kunnen mondeling worden toegelicht tijdens een openbare zitting die wordt gehouden op 11 januari 1996. Wij hebben samen met de gemeente Dussen en het waterschap Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch besloten één hoorzitting te houden over ontwerp-bestemmingsplan, het MER en het dijktracé. Een verslag van de hoorzitting ontvangt u zo snel mogelijk.

Op vrijdag 17 november 1995 wordt omtrent deze inspraak mededeling worden gedaan in een advertentie. Die verschijnt in de Nederlandse Staatscourant in het regionale dagblad "De Stem" en in het plaatselijke huis-aan-huis blad "De Kasteel-bode".

Zodra inspraak heeft plaatsgevonden en wij advies hebben ontvangen, zullen wij in overleg met de gemeente Dussen, het waterschap en de initiatiefnemer concrete afspraken maken over de voortgang van dit project. Het zal duidelijk zijn dat uw advies hierbij een belangrijke rol speelt. Wij zullen u over de resultaten van dit beraad informeren.

111695A.HB

Bij antwoord s.v.p. onderwerp, datum en kenmerk van deze brief vermelden

Bankrekening: ING Rekening nr. 67 45 60 043. Postbank nr. 1070176 t.n.v. Provincie Noord-Brabant

- 2 -

Wij verzoeken u om - conform artikel 7.26 van de Wet milieubeheer -
voor 15 februari 1996 advies aan ons uit te brengen en vertrouwen erop
u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

 wvd voorzitter,
 griffier,

111695A.HB

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 233 d.d. 30 november 1995

Rectificatie

Aakvlaai-project

Gelet op art. 7.20 van de Wet milieubeheer en de procedure dijkverbeteringen maken Gedeputeerde Staten het volgende bekend.

Het bestuur van het waterschap Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch heeft op 7 november 1995 een aanvraag om goedkeuring ex art. 33 van de Waterstaatwet 1900 bij ons ingediend. Het gaat om de dijk die noodzakelijk is voor de aanleg van het Aakvlaai-project. De directeur Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij heeft voor het recreatieproject Aakvlaai en voor dit nieuwe tracé van de Aakvlaai dijk een milieu-effectrapport (M.E.R.) opgesteld. Hierin zijn de milieugevolgen van de aanleg van Aakvlaai en van het dijktracé beschreven.

Burgemeester en wethouders van Dussen maken ingevolge art. 23 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening bekend dat het ontwerp-bestemmingsplan Aakvlaai is voor eenieder ter inzage ligt. Het plan voorziet in de aanleg van het watersportgebied Aakvlaai. Op basis van het M.E.R. en de daarbij gestelde vragen zijn de oorspronkelijke plannen voor dit recreatiegebied aangepast.

Het milieu-effectrapport en de bijbehorende stukken, het ontwerp-bestemmingsplan en de aanvraag om goedkeuring van het dijktracé, liggen vanaf 4 december 1995 op de gebruikelijke tijden ter inzage in:

- het gemeentehuis van Dussen (van 8.30 tot 12.30 uur)
- het kantoor van het waterschap Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch te Woudrichem en
- de bibliotheek van het provinciehuis te 's-Hertogenbosch.

Wilt u exemplaren van deze nota's (bij)bestellen, dan kunt u daarvoor contact opnemen met het service-centrum van de provincie (073-6812525).

In de periode van 4 december 1995 tot en met 6 januari 1996 kan eenieder schriftelijk zijn zienswijze ten aanzien van het MER, het ontwerp-bestemmingsplan en het dijkverbeteringsplan bekendmaken. Reacties kunnen zowel worden gericht aan:

- Gedeputeerde Staten, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch, als aan
- Gemeenteraad Dussen, Postbus 5, 4270 BA Dussen.

Voor zover relevant zullen de reacties direct worden doorgegeven aan de andere twee bij deze procedure betrokken instanties. Degene die opmerkingen inzendt kan daarbij verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Bedenkingen ten aanzien van deze drie plannen kunnen mondeling worden toegelicht tijdens een openbare zitting die op 11 januari 1996 wordt gehouden. Wij hebben samen met de gemeente Dussen en het waterschap besloten één gezamenlijke hoorzitting te houden. Wilt u daarbij aanwezig zijn, dan dient u zich uiterlijk 18 december 1995 aan te melden. Dit kan telefonisch (0416-391431) of schriftelijk aan de bovengenoemde adressen.

november 1995

Gemeente Dussen

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: directeur Zuid van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Bevoegd gezag: college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (coördinerend) en gemeente Dussen

Besluit: vaststelling bestemmingsplan en goedkeuring principeplan dijktracé

Categorie Besluit m.e.r.: C10.1

Activiteit: De directeur Zuid van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft het voornemen om in de Aakvlaaipolder een recreatiegebied aan te leggen, ter beperking van de druk op de Biesbosch. Ongeveer 150 ha zal voor recreatie worden ingericht; 50 ha daarvan zal als vaarwater in de vorm van een krekensstelsel worden vormgegeven. Hierin komen ongeveer 400 aanlegplaatsen voor boten (geen jachthaven), kampeerplaatsen en andere recreatieve voorzieningen. Door middel van beplanting wordt een gebied gerealiseerd dat landschappelijk vergelijkbaar is met de Biesbosch.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 18 augustus 1993

richtlijnenadvies uitgebracht: 19 oktober 1993

richtlijnen vastgesteld: 21 december 1993

kennisgeving MER: 30 november 1995

toetsingsadvies uitgebracht: 14 februari 1996

Bijzonderheden: De Commissie is van mening dat er voldoende informatie is om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen bij de besluitvorming, indien naast het MER de voorhanden zijnde informatie over de recreatieve ontwikkeling wordt meegenomen. Onderwerpen die bij de vergunningverlening nader moeten worden belicht zijn de bodemkwaliteit, de waterkwaliteit, het optreden van kwel in aangrenzend gebied en de slibafzetting.

Samenstelling van de werkgroep:

A.P.H.M. Boonman

ir. W.J. Heijnen

dr. R.S.E.W. Leuven

prof.dr.ir. D. de Zeeuw (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: mw. ir. I.A. Steinhauer.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	951121	A. van Dortmunt en 2 gelijkluidende reacties	Hank	960110
2.	951207	Federatie van Watersportverenigingen De Biesbosch	Oosterhout	960110
3.	951214	Noordbrabantse Christelijke Boerenbond, Dienst Grondgebruik	Tilburg	960110
4.	951214	F. Peeters	Hank	960110
5.	951215	DAS Rechtsbijstand	Amsterdam	960110
6.	951228	J.A. Jansen, C.C. Jansen en J.C. Jansen	Dongen	960110
7.	960104	M. Millenaar	Dussen	960110
8.	951218	Koninklijk Nederlands Waterverbond	Bunnik	960110
9.	951222	Natuur- en recreatieschap Nationaal Park De Biesbosch	Drimmelen	960110
10.	960103	J.A. Weterings namens fam. Weterings VOF	Hank	960110
11a.	951222	Den Hollander Advocaten namens H.J. de Laat	Middelharnis	960110
11b.	960104	idem	idem	960110
12.	960114	N.V. Samenwerkende electriciteitsproduktiebedrijven	Arnhem	960110
13.	960108	Overlegorgaan Nationaal Park De Biesbosch	Den Bosch	960110
14.	960111	Verslag hoorzitting	Dussen	960119

BIJLAGE 5

Analyse van recente gegevens over recreatieve ontwikkeling in de Biesbosch

werkgroep Commissie m.e.r. Recreatieproject Aakvlaai – januari 1996

1. PLAN AAKVLAAI

In 1973 is het idee om de Aakvlaai aan te leggen geboren. In 1975 is in het basisplan Openluchtrecreatie van het toenmalige Recreatieschap 'de Biesbosch' een programma van eisen opgenomen uitgaande van de toen geconstateerde recreatiedruk en de toen verwachte ontwikkeling van de waterrecreatie. In de periode 1978 – 1981 is in het kader van de PPO (Planingsprocedure Projectontwikkeling Openluchtrecreatie) het Deelplan Aakvlaai uitgewerkt en in 1981 door CRM als uit te voeren beleid vastgesteld.

Door allerlei ruimtelijke orderingsprocedures is de uitvoering van het project nog niet gerealiseerd, onder andere vanwege het ontbreken van een MER.

2. ONTWIKKELING VAN DE RECREATIE

In de periode tussen 1975 en 1996 hebben zich op het gebied van recreatie in de Biesbosch en elders in het land zowel qua beleid als qua feitelijk gebruik grote veranderingen voltrokken.

2.1 Rijksbeleid met betrekking tot Openluchtrecreatie

Op beleidsgebied is het rijk (LNV) afgestapt van de CRM-systematiek uit de 70er jaren, waarbij men op basis van thans achterhaald geachte behoefteramingsmethodieken (Wong 1995) in buitengebieden met 75% rijksbijdragen grote recreatiegebieden 'ten algemene nutte' via Recreatieschappen realiseerde zoals Spaarnewoude, Twiske, Rotte Meren en Grevelingen. Het Aakvlaai-project paste volledig in deze filosofie.

In de praktijk is gebleken dat bij de meeste van deze recreatiegebieden het gebruik ver achter blijft bij de in de 70er jaren beoogde doelstellingen. In de loop van de jaren heeft LNV, nadat CRM opgesplitst werd, het Openluchtrecreatiebeleid drastisch bijgesteld en de ontwikkeling van dit soort recreatiegebieden gestaakt. Alleen in de Randstad worden enkele lopende projecten nog, met overigens beperktere middelen, ondersteund (Kiezen voor Recreatie, LNV 1994). Subsidies voor aanleg en inrichting zijn geheel afgebouwd.

Het huidige beleid is gericht op recreatief medegebruik van het buitengebied, meer speciaal in de randzones van de grote steden (Viste Stadslandschappen, LNV 1995) en het terugdringen van de recreatie-automobiliteit onder andere door aanleg van een geheel Nederland dekkend netwerk van (lange afstands)fiets- en wandelmogelijkheden en het opheffen van belemmeringen voor de recreatietoervaart, welke de laatste tijd wel toeneemt (bijvoorbeeld varen van Friesland naar Zeeland).

2.2 Feitelijk recreatief gebruik

In tegenstelling tot wat voorspeld werd in de 70er jaren, is de waterrecreatie in de Biesbosch afgenomen. Dit wordt ook in het MER geconstateerd op bladzijde 49. Het aantal boottagen is tussen 1983 en 1991 gedaald met 25%. De schrijvers van het MER ontleen dit aan het rapport 'Recreatie in de Biesbosch' van Drs. Buyvoets van DTV (Dienstencentrum voor Toerisme en Verkeer) van februari 1992. In 1983 werden 22.284 boottagen op een vergelijkbare wijze geteld tegen 16.699 in 1991. Niet vermeld wordt in het MER dat in hetzelfde rapport beschreven wordt dat in 1991 niet alleen 25% minder boten worden aangetroffen in de Biesbosch, maar ook dat de boten die er wel zijn 50% minder varen dan in 1983 en veel vaker stil blijven liggen. Dit wordt ook in enkele inspraakreacties opgemerkt.

3. RECENTE ONDERZOEKEN

Bij het Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch zijn de navolgende recentere gegevens beschikbaar:

rapporten:

- Recreatie in de Biesbosch, Drs. Buyvoets, DTV (1992);
(ook in het MER genoemd);
- Duurzame recreatie in de Biesbosch, drs. J.A. Roest, KUB (1995);
- Ondergang van de Pieremagoggel, H.v. Oosterhout de Bok, Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch (1995);
- Vaarroute monitoring waterrecreatie in de Brabantse Biesbosch, Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch (1995);

telstaten:

- Vergelijking ligplaatsen kajuitboten (1987 - 1994);
- Varende tellingen (1993);
- Sluispassagetellingen (1990 - 1991 - 1992);
- Aantallen deelnemers natuurgerichte recreatietochten (1995).

4. ONTWIKKELINGEN IN DE PERIODE 1991 - 1996

4.1 Vaarroute-monitoring

Het recreatie-onderzoek dat beschreven is in het rapport 'Vaarroute monitoring waterrecreatie in de Brabantse Biesbosch' (1995) is op dezelfde wijze uitgevoerd als het onderzoek van Buyvoets in 1992. Ondanks het prachtige zomerweer in 1995 blijkt dat de recreatiedruk na 1991 nog verder is afgenomen.

In beide rapporten is op 3 vergelijkbare teldagen in voor- en hoogseizoen 'varend' geteld op maatgevende dagen. Dit is in onderstaande tabel samengevat:

kajuit boten	1991				1995			
	datum	liggend	varend	totaal	datum	liggend	varend	totaal
voorjaar	29-5	193	75	268	25-5	199	205	404
	01-6	773	209	982	27-5	356	231	587
	22-6	646	232	878	24-6	327	122	449
	gemid.	537	172	709	gemid.	294	186	480
zomer	24-7	527	120	647	26-7	280	113	393
	27-7	1088	287	1375	29-7	351	119	470
	17-8	764	203	967	19-8	318	193	511
	gemid.	793	203	996	gemid.	316	142	458
totaal	gemid.	665	188	853	gemid.	305	164	469

Uit deze gegevens kan men concluderen dat het totaal aantal bootdagen tussen 1991 en 1996 opnieuw afgenomen is, met maar liefst 45%.

4.2 Sluispassages 1990 - 1992

Het vaargedrag is wel toegenomen. Dat blijkt ook uit de gegevens van de sluispassages via de Biesboschsluis bij Werkendam en de Spieringsluis die wordt gebruikt door boten die via Dordrecht naar de Biesbosch komen. De totale aantallen passages voor de recreatievaart bedragen respectievelijk in 1990 27.580, in 1991 28.555 en in 1992 26.832. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met de recreatietoervaart die in de laatste 5 jaren een steeds groter aantal sluispassages voor haar rekening neemt, maar die niet in de Biesbosch blijven. Het betreft bijvoorbeeld luxe jachten die van de Randstad naar Limburg varen via de Biesbosch en de Maas. Voor deze categorie is de Aakvlaai geen alternatief.

36

4.3 Ligplaatsenvergelijking 1987 - 1994

Uit de gegevens van de jachthavens blijkt dat het aantal ligplaatsen licht is verminderd namelijk van 3.923 in 1978 naar 3.808 in 1994. De teruggang van 22.284 bootdagen in 1983 naar 16.699 in 1991 en 6.955 in 1995 moet dus op een andere manier verklaard worden. Uit deze vergelijking tussen de situatie in 1987 en 1994 kan wel eenvoudig worden afgeleid, dat de 665 vaste ligplaatsen die in 1978 her en der verspreid in de Biesbosch voorkwamen, door een actief saneringsbeleid van het Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch zijn teruggebracht tot 27 in 1994, 3 onder de gemeente Hank en 24 onder de gemeente Werkendam. In 1983 en in 1991 werden dus steeds een aantal van deze kajuitboten meegeteld op de bewuste teldagen. Thans liggen deze in officiële jachthavens of zijn weg-gesaneerd en worden niet meer meegeteld.

Deze sanering verklaart ook grotendeels de teruggang in met name de liggende kajuitboten tussen 1991 en 1996. Het varend aantal aangetroffen boten is tussen 1991 en 1996 afgenomen van gemiddeld 188 naar gemiddeld 164 per dag ofwel met 12,75% en geeft een meer realistisch beeld van de afname van de waterrecreatie in deze periode, dan de eerder geconstateerde 45%.

4.4 Overige factoren

De overige en meest doorslaggevende factoren die de sterke terugloop van de waterrecreatie in de Biesbosch verklaren, zijn te vinden in de rapporten van Roest (1995) en van Oosterhout de Bok (1995). Het rapport van Roest is gebaseerd op uitgebreide waarnemingen en een enquête-onderzoek 'on the spot'. Kort samengevat zijn de belangrijkste factoren:

a) Vergrijzing

De bootbezitters in 1995 zijn bijna geheel dezelfde personen als die in 1983 in de Biesbosch met een boot recreëerden. Ze zijn alleen 20 jaar ouder geworden en vrijwel allen boven de 45 jaar. 85% is zelfs ouder dan 55 jaar. Deze groep vaart met hun boten minder vaak en kortere afstanden dan vroeger. Ze hechten meer aan sociale contacten tussen bootbezitters onderling op en bij de boot en blijven daarbij vaak in de jachthaven. Ze hebben zich veelal, in overeenstemming met een trend die men vrijwel in de hele recreatiesector aantreft, ontwikkeld van 'vermaak- en avontuurzoeker' tot natuurliefhebber.

b) Sociale controle

Voorname groep heeft een sterke sociale controle ontwikkeld en tipt veelvuldig politie en toezichthouders als zij iets opmerken, dat niet sirookt met de regels en de vaartuigen-verordening van het Recreatieschap. 65% van de recreanten zijn vaste bezoekers; 50% komt ieder weekend. 72% recreëert op dezelfde vaste plek.

c) Dezelfde mensen, andere boten

Opvallend is dat de meeste bootbezitters hun oude (vaak minder milieuvriendelijke) boten hebben ingeruild voor een luxer jacht met alle comfort. Daarnaast ziet men ook meer zeilboten, roeiboten en kano's.

Het aantal eigen vissersbootjes neemt af. Dit zal samenhangen met de landelijk waargenomen afname van belangstelling voor de hengelsport. Het aantal afgegeven visakten is in de afgelopen 25 jaar nagenoeg gehalveerd.

d) Grotere differentiatie in recreatiepatroon

Men maakt minder vaak gebruik van de boot. Het vermoeden bestaat dat andere recreatievormen zoals golf, tennis, een midweek bij Center Parcs, een weekend Disney Parijs en dergelijke steeds meer beslag leggen op de kajuitbootbezitters-klasse.

e) Aantal personen per boot

Het gemiddeld aantal personen per boot is 2,7. Met andere woorden, circa 2.500 recreanten in een natuurgebied van 4.000 ha, ofwel < 1 recreant/ha. Voor recreatief medegebruik van natuurgebieden hanteert LNV 2 recreatieplaatsen per ha!

f) Knelpunten met betrekking tot recreatie in de Biesbosch

Door beheerder en door recreanten (onderzoek Roest) worden slechts 3 knelpuntenesignaleerd in de Biesbosch:

- De Rietplaat

Maximaal 30 bootbezitters, hoofdzakelijk afkomstig uit de Randstad komen op mooie dagen via Dordrecht en de Spieringsluis naar de Biesbosch, alleen maar om op de Rietplaat te feesten en ander vertier te zoeken vaak in combinatie met een of meer overnachtingen.

Deze groep zal nooit de lange tocht ondernemen naar de Aakvlaai en is alleen via beleid terug te dringen. Dit kan door onder andere beperken van passage bij de Spieringsluis; aanpassen van de Rietplaat en een vervangende voorziening aan de westrand van de Biesbosch, bijvoorbeeld in het Noordergat van de vissen.

4

- **Gat van de Kerkesloot**
Maximaal 7 bootbezitters, hoofdzakelijk afkomstig uit Raamsdonksveer hebben hier hun vaste 'feest-stek', maar overnachten vrijwel nooit. Voor deze groep is de Aakvlaai wellicht wel een alternatief omdat het dichterbij hun jachthaven ligt.
De huidige voorstellen voor inrichting van de Aakvlaai met voorzieningen afgestemd op meer natuurgerichte vormen van recreatie passen evenwel niet het wensbeeld van deze kleine groep. Daarvoor hoeft ook geen hele polder te worden ingericht maar kan worden volstaan met een vergelijkbare voorziening op een minder kwetsbare plaats bijvoorbeeld langs het Spijkerboor.
- **Toontjesplaat**
Minder frequent wordt deze plek midden in de Biesbosch bezocht door enkele bootbezitters die vermaak zoeken inclusief overnachting. Om dit probleem op te lossen biedt evenmin de Aakvlaai een alternatief. Als vervangende voorziening wordt gedacht aan inrichting van een klein deel van het 'Nerzlen plaatje', aan de Noordrand van de Biesbosch.

4.5 Woonboten

Van de circa 120 woonboten in het begin van de 80er jaren resten er nu nog 30. Het Recreatieschap koopt actief woonboten op met subsidie van LNV. Uiteindelijk zullen in 2010 geen woonboten meer worden aangetroffen in de Biesbosch.

4.6 Aantallen deelnemers natuurgerichte recreatietochten

Binnen het geheel van de waterrecreatie in de Biesbosch neemt het aandeel natuurgerichte vormen van recreatie, zoals beoogd in het nieuwe Openluchtrecreatiebeleid van LNV, sterk toe. Dit kan onder andere worden afgeleid uit het aantal deelnemers in 1995 aan:

• vaarwandelingen	1.309
• eendekooitochten	430
• riet-aaktochten	259
• bevertochten	164
• aquareltochten	82